

چالش بین توسعه کمی و کیفی آموزش فنی و حرفه‌ای

احمد رضا دوراندیش

■ با فراهم آوردن فرصت‌های آموزشی برای گروه‌های متنوع اجتماعی و اقتصادی شاهد کاهش نابرابری خواهیم بود. با این حال، توسعه کمی ممکن است با چالش‌هایی مواجه شود که شامل کاهش کیفیت آموزش، افزایش فشار بر منابع آموزشی و مربیان، و گسترش فارغ‌التحصیلانی باشد که به دلیل کمبود استانداردهای آموزشی، مهارت‌های لازم برای حضور در بازار کار را کسب نکرده باشند. چالش بین توسعه کمی و کیفی آموزش فنی و حرفه‌ای یکی از مسئله‌های پیچیده‌ای است که بسیاری از کشورها با آن مواجه هستند. در واقع این چالش زمانی به وجود می‌آید که تلاش برای گسترش و افزایش تعداد دانش‌آموزان و فارغ‌التحصیلان

افزایش سهم ورود دانش‌آموزان به دوره دوم متوسطه در رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش به عدد ۵۰ درصد تا پایان برنامه، از جمله سنجه‌های برنامه هفتم پیشرفت است که به وزارت آموزش و پرورش تکلیف شده است. توسعه کمی به افزایش تعداد مراکز آموزشی، و تعداد دانش‌آموزان و فارغ‌التحصیلان در رشته‌های فنی و حرفه‌ای اشاره دارد. این نوع توسعه معمولاً به منظور پاسخ‌گویی به نیازهای بازار کار، افزایش دسترسی به آموزش و کاهش نرخ بیکاری انجام می‌شود. از مزیت‌های توسعه کمی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: ■ تعداد بیشتری از افراد قادر به دریافت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای می‌شوند و فرصت‌های آموزشی گسترش می‌یابد.

■ توجه به تغییرات سریع در فناوری و مهارت‌های جدید در رشته‌های گوناگون، از طریق بازآموزی و به‌روزرسانی برنامه‌های درسی ممکن می‌شود.

توسعه کیفی می‌تواند به افزایش بهره‌وری، نوآوری و تطابق بهتر با نیازهای روز جامعه کمک کند، اما این امر به منابع انسانی ماهر، زیرساخت‌های آموزشی مناسب و زمان کافی برای ارزیابی و بهبود مستمر نیاز دارد. یکی از اصلی‌ترین چالش‌ها در این زمینه، دستیابی به توازن میان توسعه کمی و کیفی است. برخی از مشکلاتی که ممکن است در این راه پیش بیایند عبارت‌اند از:

■ افزایش فشار بر منابع آموزشی: زمانی که تعداد دانش‌آموزان افزایش می‌یابد، ممکن است منابع آموزشی از جمله فضاهای آموزشی، مربیان و تجهیزات به اندازه کافی تأمین نشوند.

■ افت کیفیت آموزش: افزایش تعداد مراکز آموزشی بدون توجه به کیفیت ممکن است باعث رعایت‌نشدن استانداردهای آموزشی شود.

■ دشواری در تطبیق با نیازهای بازار کار: در صورتی که آموزش‌ها به سرعت به‌روز نشوند و نیازهای واقعی بازار کار مورد توجه قرار نگیرند، فارغ‌التحصیلان ممکن است نتوانند به‌خوبی وارد بازار کار شوند.

در نهایت برای حل این چالش‌ها لازم است که سیاست‌گذاران آموزش فنی‌و حرفه‌ای در نظر داشته باشند که توسعه کمی و کیفی باید به‌طور هم‌زمان و متوازن صورت گیرد. با ارتقای کیفیت آموزش و هماهنگی با نیازهای صنعت، می‌توان به تضمین کیفیت در این حوزه دست یافت.

برای اینکه توسعه کمی و کیفی آموزش فنی‌و حرفه‌ای هم‌زمان و به‌درستی انجام شود، به راهبردهای ترکیبی و هماهنگ نیاز داریم. در واقع این دو باید به‌صورت تکمیل‌کننده هم عمل کنند تا نه تنها تعداد فارغ‌التحصیلان افزایش یابد، بلکه کیفیت آموزش و مهارت‌ها نیز بهبود پیدا کند. در این راستا چند راهکار مؤثر وجود دارند که می‌توانند به توازن بین این دو کمک کند:

■ تقویت زیرساخت‌ها و منابع آموزشی؛

■ توسعه آموزش‌های ترکیبی؛

■ ارتباط نزدیک با صنایع و بازار کار؛

■ توسعه معلمان و مربیان حرفه‌ای؛

■ ارزیابی و نظارت مداوم؛

■ افزایش آگاهی عمومی و فرهنگی؛

■ انعطاف‌پذیری در برنامه‌های درسی.

به نظر شما در کشور ما اولویت با کدام است؟ توسعه کمی یا توسعه کیفی و یا توسعه هر دو؟ در این خصوص چه پیشنهادهایی برای سیاست‌گذاران و مجریان آموزش فنی‌و حرفه‌ای و مهارتی در آموزش و پرورش دارید؟ لطفاً نظرات خود را با ما در میان بگذارید.

این دوره‌ها، به کاهش کیفیت آموزش و مهارت‌های آموخته‌شده منجر می‌شود.

توسعه کیفی به ارتقای سطح علمی، عملی و مهارتی آموزش‌های فنی‌و حرفه‌ای اشاره دارد. این نوع توسعه به دنبال بهبود کیفیت آموزش و تطبیق آن با نیازهای واقعی بازار کار است. ویژگی‌های توسعه کیفی از این قرارند:

■ تمرکز بر مهارت‌های کاربردی که به دانش‌آموزان امکان می‌دهد به‌راحتی وارد بازار کار شوند.

■ ایجاد همکاری‌های مستمر بین مراکز آموزشی و صنایع برای اطمینان از اینکه مهارت‌های آموخته‌شده با نیازهای روز بازار کار همخوانی دارند.